

закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)". URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf (дата звернення: 09.03.2023).

3. Цифрограм. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/digigram>. (дата звернення: 10.03.2023).

СЕРГІЙ БАЦЕНКО

Інститут цифровізації освіти НАПН України, м. Київ

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ: ВИКЛИКИ ТА ІННОВАЦІЇ ДЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

***Ключові слова:** цифровізація, цифровізація освіти, цифрова компетентність, рамка цифрової компетенції, штучний інтелект.*

У зв'язку зі складною ситуацією в країні, пов'язаної з війною, цифрова компетентність вчителя стає надзвичайно важливою. Вчитель має бути готовим до використання різноманітних цифрових технологій, щоб забезпечити нормальний процес навчання та забезпечити безпеку учнів.

З одного боку, цифрові технології можуть допомогти вчителю у роботі з учнями. Наприклад, використання відеоконференційних засобів дасть змогу проводити заняття віддалено, що особливо актуально в зоні бойових дій. Це також може бути корисно у випадках, коли учні не можуть з'явитися до школи через обставини, пов'язані з конфліктом. Використання різноманітних онлайн-ресурсів із навчання матеріалу дасть змогу учням продовжувати навчання в будь-який час та в будь-якому місці.

З іншого боку, у зв'язку зі складністю ситуації в країні, цифрова компетентність вчителя має включати в себе і знання про безпеку в інтернеті. Учитель має бути готовим до запобігання можливих кібератак, які можуть загрожувати навчанню та безпеці учнів. Для цього необхідно вміти захистити від зловмисників дані, що зберігаються на комп'ютерах, телефонах та інших пристроях.

Також, цифрова компетентність вчителя включає в себе вміння працювати з програмним забезпеченням та різними онлайн-сервісами. Учитель повинен бути готовим до роботи з такими програмами, як Google Classroom, Skype, Zoom та іншими. Вміння користуватися цими програмами допоможе вчителю організувати процес навчання, створити ефективну комунікацію з учнями та їх батьками, а також зберегти максимально можливий рівень навчання під час воєнних дій.

В даному контексті актуальним є міжнародний досвід, де формування та розвиток цифрових компетенцій вчителів усіх предметів є важливою стратегічною метою для освітніх систем. У 2017 році Європейським дослідницьким центром ЄС була оприлюднена Рамка цифрової компетентності для освітян (DigCompEdu), що спрямована на освітян усіх рівнів освіти. Ця рамка охоплює цифрову компетентність вчителя та окреслює шість галузей, а саме: галузь 1 - спрямована на професійне середовище та використання освітянами цифрових технологій у професійній взаємодії з колегами, учнями, батьками та іншими зацікавленими сторонами для професійного розвитку та створення колективних здобутків закладу освіти; галузь 2 - компетентності та якості, необхідні для ефективного та відповідального використання, створення та обміну цифровими ресурсами для навчання; галузь 3 присвячена управлінню використанням цифрових технологій у навчанні; галузь 4 - використання цифрових стратегій для оцінювання; галузь 5 орієнтована на можливості цифрових технологій для удосконалення стратегій викладання та навчання; галузь 6 - детально подає опис конкретних компетентностей вчителя, якими необхідно володіти для формування цифрової компетентності учнів [2, с. 53].

Для того, щоб забезпечити успішний процес навчання в умовах війни, вчителі повинні мати досвід роботи зі збільшеними навантаженнями та вміти організувати роботу учнів віддалено. Це означає, що вчителі мають бути готові до використання цифрових технологій та засобів, які допоможуть їм вести навчання, як в присутності, так і віддалено.

Професійний розвиток педагогічних кадрів є важливим аспектом удосконалення якості освіти. Застосування засобів штучного інтелекту може відіграти важливу роль у цьому процесі [3, с. 67]. Системи інтелектуального аналізу даних можуть допомогти вчителям аналізувати результати навчання, виявляти проблемні місця та пропонувати індивідуальні підходи до учнів. Також можуть бути розроблені системи автоматизованого оцінювання завдань та тестів, що спрощують процес оцінювання та зменшують можливість помилок.

Крім того, засоби штучного інтелекту можуть бути використані для створення персоналізованого навчального контенту, що дозволить учителям підібрати матеріали для кожного учня відповідно до його потреб та індивідуальних особливостей.

Професійний розвиток педагогічних кадрів з використанням засобів штучного інтелекту може також допомогти підвищити ефективність самого процесу навчання та зменшити труднощі вчителів, пов'язані зі збором та обробкою даних, організацією індивідуальних занять та іншими завданнями.

Водночас, варто враховувати, що штучний інтелект не може повністю замінити людину в процесі навчання. Вчителі все ще є ключовими фігурами в освітньому процесі, і їхній досвід та експертиза є надзвичайно важливими для розвитку учнів. Отже, використання засобів штучного інтелекту має бути розглянуте як допоміжний інструмент, який доповнює та підтримує роботу вчителя, а не як заміна людини в процесі навчання. Крім того, потрібно враховувати етичні та соціальні аспекти використання засобів штучного інтелекту в освіті. Важливо забезпечити захист персональних даних учнів, уникати створення систем, які можуть призводити до нерівності в доступі до освіти, та забезпечувати прозорість використання засобів штучного інтелекту в освітніх процесах. Тому важливо розробляти та застосовувати засоби штучного інтелекту з урахуванням цих аспектів.

У цілому, використання засобів штучного інтелекту в професійному розвитку педагогічних кадрів нової української школи може значно підвищити якість освіти, сприяти персоналізації навчання та забезпечити більш ефективний освітній процес. Однак, важливо забезпечувати баланс між використанням засобів штучного інтелекту та роллю вчителів у освітньому процесі, враховуючи етичні та соціальні аспекти використання цих технологій.

Стратегічним завданням нової української школи також повинно стати виявлення думки вчителів щодо їхнього рівня цифрової компетентності та готовності до використання цифрових технологій в навчальному процесі. Це допоможе зрозуміти, які саме знання та навички потрібні педагогам для успішного використання цифрових інструментів у роботі з учнями [1, с. 54].

У світлі вищезгаданого, можна зробити висновок про те, що цифрова компетентність вчителя є надзвичайно важливою у воєнний час, оскільки вона допомагає забезпечити нормальний процес навчання та безпеку учнів. Тому, вчителі повинні відповідати сучасним вимогам, підтримувати свою цифрову компетентність на високому рівні та постійно розвиватися у цій галузі, щоб забезпечити якісне навчання для учнів нової української школи.

Список використаних джерел

1. Литвинова, С.Г., Мар'єнко, М.В., Носенко, Ю.Г., Сухих, А.С. та Яцишин, А.В. (2022) *Цифровізація загальної середньої освіти України (кінець ХХ ст. – ХХІ ст.)* Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми (65). стор. 40-57.
2. Овчарук, О. В. Цифрова компетентність вчителя: міжнародні тенденції та рамки. *Нова педагогічна думка*, 2019, 4.100: 52-55.
3. Шишкіна М.П. і Носенко Ю.Г., Перспективні технології з елементами штучного інтелекту для професійного розвитку педагогічних кадрів, *ФМО*, вип. 38, вип. 1, с. 66–71.